

Gül ýetişdiren adam

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Gül ýetişdiren adam GÜL ÝETİŞDIREN ADAM

Monako şäherinde baýlaryň garbanýan mekanynda iýilýän deňiz leňňejiniň halkyň gözüne güjeňlenmegi düýp mesele däl. Ýa-da Maldiwlerde dynç alýan diýip öwünmegem däl...

Ýadyma Rasim Özdenöreniň ýazan «Gül ýetişdiren adam» romany düşdi!

“Gül ýetiştiren adam” obrazy konserwativ gatlaklar tarapyndan elmydama gyzyklanyp gelindi. Ondaky aýlawly manyda näme aýdyljak bolunýardy?

Kemalistik özgerişe we dini uguryň darlaşdyrylmagyna ýürekden garşy çykmak, sögünmek esasdy. Ýagny:

Takdyra ten bermek, sabyr esasdy...

Ýollaryny başga formada dowam etdirmek üçin ýaşyrynlyk, syr, takiýe esasdy...

«Kalp tekgelerini» gurmak esasdy...

Wagyzlarda, söhbetlerde üsti örtülen «ezop dilini» ulanmak esasdy...

Hynjyňy içiňde saklamak esasdy...

Rasim Özdenören

gül yetiştiren
adam

Tarykatlaryň işi gadagan edilip, tekgeler ýapylanam bolsa,
olar raýlaryndan gaýtman «gül ýetişdirjeklerdi»:
Romanda atanyň agtygyna namaz okamagy öwredişi ýaly!

Nagyşbendilerde mürit «gül ýetişdirme» metaforasyna gabat gelyärdi.

Nurjylarda şägirt «gül ýetişdirme» aýlawyna gabat gelyärdi. Galyberse-de:

Ymam Hatyp mekdeplerini açmak, «Ylym ýaýma jemgyýeti» ýaly toparlary janlandyrmak, kärhanalar açmak, syýasy partiýalary gurmak...

Bularyň hemmesiniň maksady «gül ýetişdirmekdi».

* * *

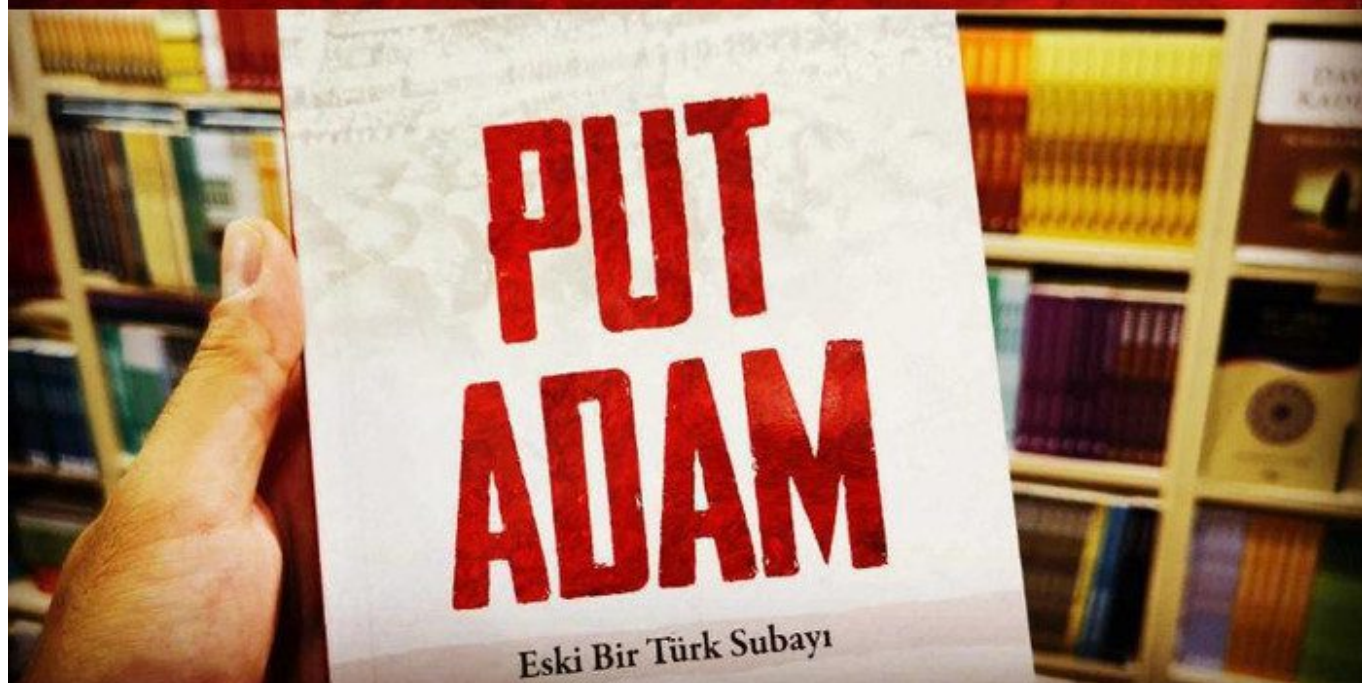
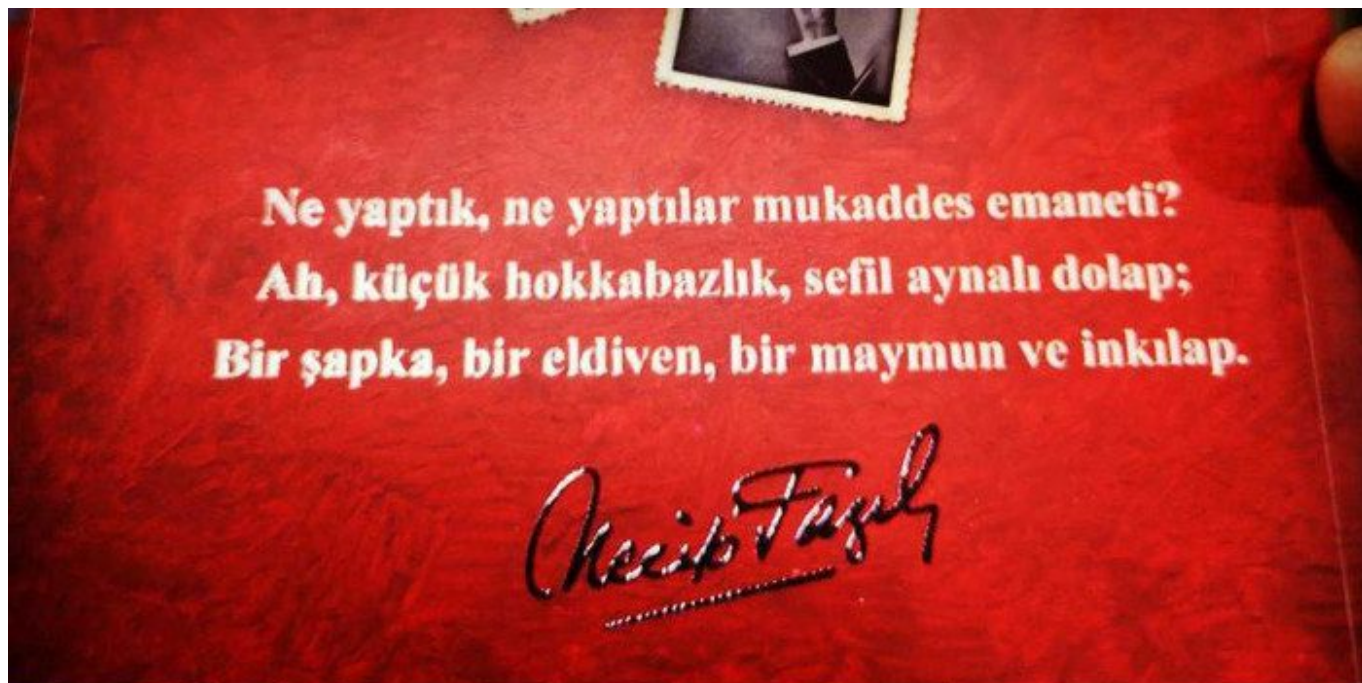
Demokratik partiýa 1950-nji ýylda häkimiýet başyna geldi. Yzyndan «milli front hökümetleri» guruldy.

Mukaddesatçy gatlaklaryň Atatürke we onuň rewolýusiýalaryna garşy zoňtar duşmançylygy göze ilip başlady. Ýagny, ýaşyrynlyk aradan aýryldy, gös-göni herekete geçildi.

Meselem, tijaniler diňe Atatürkün heýkellerine, býustlaryna hüjüm etmek bilen çäklenmedi, «azan dälileri» diýip at dakan adamlaryny (şonsuzam A.Baljy, Ý.Özkan ýalylaryň ruhy taýdan näsagdyklary hakda kepilnamalary bardy) mukaddesleşdirdi.

Atatürki abraýdan gaçyrmak üçin aldaw, ýoýuşlyk, paýyş sögüşlik döwri başlandy. (Onuň ejesi hakda ýazylanlar dagy biziň illeriň terbiýesinden mahrum masgaraçylyklardy).

Öňki şeýhulyslam Mustafa Sabri, Eşref Edip, Osman Zeki Serdengeçdi, Nejip Fazyl Kysakürek, M.Raif Ogan ýaly agitatorlar hakykaty ýoýýan «mukaddesatçy taryh» ýazylşygyna baş goşdular. Ideologik duşmançylyk taryhy hakydany bulaşdyryp taşlaýan garalamalara öwrüldi...

Aňýýetleri gödek sözlere goldanýan trawmatiki törpi dil bilen abstraktlaşdy...

Atatürke aýdanlaryny agzabam durjak däl, mysal üçin režimiň düýbüni tutujy wekilleri bolansoň, «suwuň aňyrsy» diýýän balkan bosgunlaryna dil uzatdylar. Aýdýanlary gury samramadan başga zat däldi...

Şular ýaly mukaddesatçy aňýýetde ösüp ýetişenler, şeýle ýoldan geçip gelen «güller» wagtyň geçmegi bilen häkimiýet başyna geldi: AKP...

Ýogsa-da:

Ähli problemalaryň sakasy hasaplaýan respublikan sekulýarizmine garşy göreşip, duşman saýýan kemalizmden ozýan

haýsy alternatiw maksatnamany durmuşa geçirdiler. Hiç zady!
Ine, 31-nji martda geçirilen saýlawlaryň netijesi «mukaddes
utopiýanyň» nähili soňuna gelinendigini görkezýär.

Şuny diýmek isleýärin:

* * *

AKP 23 ýyl bäre häkimiýet başynda. Hany «gül çagalar» nirede?
Siz nämäniň gürrüňini edýärsiňiz, ortada «gül ýetişdiren adam»
idealynyň özi galmady...

Kemalizmden galanam bolsa, mundan soň mazaly aňyny
üýtgedenlere çenli gazap bilen jemgyýetden çetleşdirdiler. A
ýerine näme goýdular.

Hany ideal jemgyýet nirede? Nämüçin bolmady? Näme sebäpli
edilmedi?

Sebäbi düşnükli:

Kemalizm duşmançylygy bilen, ýalana esaslanýan ritorikalar
bilen ýaşadylar. Ýurduň başdan geçirýän häzirki hakyky ýagdaýy
bilen çynlaryny edip ýüzleşmediler.

Kemçilikleriň çözgüdi babatda tutanyerli, giň gurşawly intellektual tejribäni kemala getirmediler. Bolmanam, fantaziýalardan doly nutuklar bilen muny başaryp biljek däldiler.

Gymmaty gaçyrylmaga çytraşylan kemalizmden ozup biljek, oňa garşydaş ýeke maksatnama orta goýulmady.

Şol sebäpli şindizem bar oňarýan zatlary halymsyrap gürlemek, oňaýsyzlama paradigmany, gorkuzma strategiýasy. Munuň soňuna gelinendigini 31-nji mart saýlawlary görkezdi...

Tuty syryldy welin, aňyrsyndan monako baýlarynyň iýýän meşhur

deňiz leňňejinden doly legen çykyberdi.

Deňiz leňňeji ýüzýyllyk halymsyramanyň nämä öwrülendiginiň simwoly boldy: Olar «gül» däl, gaty gabykly «deňiz leňňejini» ýetişdiripdir!

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 16.04.2024 ý. Publisistika